

УДК 330.341.1:331.215.3

О.М. Полінкевич[□], к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

СУТЬ ПОНЯТТЯ «ТЕХНОСОЦІАЛЬНА ПРОДУКТИВНІСТЬ» БІЗНЕС-ПРОЦЕСІ ПІДПРИЄМСТВ У НОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

У роботі визначена суть поняття «техносоціальна продуктивність», запропоновані її ознаки та функції, визначена формула розрахунку, яка включає продуктивність праці, фондоозброєність. Особлива увага приділена уніфікованим коефіцієнтам порівняння та алгоритму їхнього визначення.

Ключові слова: бізнес-процес, промислове підприємство, продуктивність праці, техносоціальна продуктивність, функції, ознаки, поняття.

Polinkevych O.

ESSENCE OF CONCEPT «TECHNIQUESOCIAL PRODUCTIVITY» BUSINESS PROCESS OF ENTERPRISES IN A NEW ECONOMY

In-process certain essence concepts «techniquesocial productivity», offered her signs and functions, certain formula of calculation, which includes the labour productivity, fundarmed. The special attention is spared to the compatible coefficients of comparison and algorithm of their determination.

Key words: business process, industrial enterprise, labour productivity, techniquesocial productivity, functions, signs, concepts.

Полинкевич О.Н.

СУЩНОСТЬ ПОНЯТИЯ «ТЕХНОСОЦИАЛЬНАЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬ» БИЗНЕС-ПРОЦЕССЕ ПРЕДПРИЯТИЙ В НОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

В работе определена сущность понятия «техносоциальная производительность», предложены её признаки и функции, определена формула расчета, которая включает производительность труда, фондовооружение. Особое внимание уделено унифицированным коэффициентам сравнения и алгоритму их определения.

Ключевые слова: бизнес-процесс, промышленное предприятие, производительность труда, техносоциальная производительность, функции, признаки, понятие.

[□] О.М.Полінкевич

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Економічна наука розвивається під впливом інноваційних процесів національної економіки, на неї впливає інтеграція економічного простору країни у світове товариство. Особливого значення в новій економіці, де головним фактором виробництва стає гуманний капітал, набуває поняття «продуктивність», а саме «техносоціальна продуктивність». Його формування зумовлене інноваційно-інформаційною орієнтацією економіки України. Тому введення цього поняття в економічну теорію є необхідним та затребуваним сучасним рівнем розвитку економічної науки.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблемами оцінки бізнес-процесів підприємства займалися такі науковці, як О. А. Біловодська [3], В. В. Власенко [2], С. М. Ілляшенко [3], Ю. С. Шипуліної [5], Л. К. Шаміна [8], І.В. Верещагіної [7], І.В. Гонтарева [1], В. М. Гриньова [2], В. О. Коюда [4], Л.А. Лисенко [4], Н.Т. Рудь [6], О.М. Ястремської [7].

Проте, в їхніх працях не розглядалися підходи до визначення уніфікованих коефіцієнтів порівняння бізнес-процесів промислових підприємств у новій економіці.

Цілі статті. Метою роботи є визначення поняття «техносоціальна продуктивність» бізнес-процесів промислових підприємств, розгляд механізму його застосування, збагатити економічну теорію новим поняттям, розширити категоріальний апарат, забезпечити порівнюваність показників роботи бізнес-процесів та підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В умовах нової економіки виникає необхідність у порівнянні вибіркового даних промислових підприємств. Проте, окремі показники є неспівставні через різну кількість працюючих на них, рівень заробітної плати, залишкову вартість основних засобів, галузеві індекси цін виробників та споживчих цін. Тому доцільним є розроблення методичних підходів щодо приведення усіх показників до співставної одиниці. Доцільним є виведення показника – техносоціальна продуктивність бізнес-процесів підприємства, який буде враховувати всі перелічені моменти. Під техносоціальною продуктивністю бізнес-процесів підприємства розуміють результат роботи працівника бізнес-процесу

промислового підприємства, який формується під впливом інтенсивності праці, рівня використання засобів виробництва, рівня освіченості і духовності працівників. Інтенсивність праці – це кількість виробленої продукції одним працівником у конкретний проміжок часу. Рівень освіченості і духовності працівників характеризується чисельністю працівників на підприємстві з профільною освітою, кількістю проведених стажувань та підвищень кваліфікації працівників, організацією духовної освіти на підприємстві. Проте ці показники можна виміряти на основі даних внутрішньо-управлінського обліку, доступ до яких є закритим. Тому, використовуючи публічну інформацію, можна припустити, що фонд оплати праці може бути вимірником рівня освіченості і духовності працівників. Чим вищий рівень ФОП на підприємстві, тим більш освічені працюють співробітники з вищим рівнем духовності. Проте, рівень духовності менше залежить від ФОП, ніж рівень освіченості. Цей показник виміряти важко, оскільки він формується під впливом багатьох факторів, основними з яких є менталітет, сімейні традиції, свідомість особистості. Фондоозброєність характеризує забезпечення працівників засобами виробництва. Чим вищий рівень технологій, тим вищий є показник фондоозброєності.

Техносоціальна продуктивність бізнес-процесів підприємства розраховується за формулою:

$$TСП = \frac{(ФРОПД / Ч_{np}) \times (ІЦВ / 100)}{((ФОП / Ч_{np}) \times ПМПО) + (ОЗ_{зв} / Ч_{np}) \times (ІСЦ / 100)}, \quad (1)$$

де *ФРОПД* – фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн;

Ч_{np} – середньооблікова чисельність працівників, чол.;

ПМПО – прожитковий мінімум працездатної особи, тис. грн.

ОЗ_{зв} – залишкова вартість основних засобів, тис. грн.

ІСЦ – індекс споживчих цін за видом економічної діяльності, %;

ІЦВ – індекс цін виробників за видом економічної діяльності, %;

Алгоритм приведення показників бізнес-процесів промислових підприємств до співставної величини поданий на рис. 1.

Кожний з показників коригується на техносоціальну продуктивність підприємства. В результаті чого отримуємо результат, що вимірюється у коефіцієнтах. В окремих випадках показники промислових підприємств не потрібно співставляти, тобто вони є універсальними коефіцієнтами порівняння. Це відбувається, коли:

1) промислові підприємства є ідентичні за розмірами: чисельністю працюючих та основними засобами. Техносоціальна продуктивність в них відрізняється на 1-2 %;

2) належать до однієї галузі економіки, тобто, мають однаковий індекс споживчих цін та індекс цін виробників.

Рис. 1. Алгоритм приведення показників бізнес-процесів промислових підприємств до співставної величини

Поняття «техносоціальна продуктивність» бізнес-процесів підприємства має такі ознаки:

1) виражається у вартісно-коефіцієнтному виразі. Загальний результат є коефіцієнтом. Проміжні показники відображаються у вартісно-коефіцієнтному виразі;

2) функціонує в новій економіці, де головним фактором виробництва є гуманний капітал;

3) має інноваційну спрямованість;

4) відображає результативність матеріальних та людських ресурсів;

5) є універсальним засобом порівняння.

Функціями поняття «техносоціальна продуктивність» бізнес-процесів підприємств є:

1) регулююча. За допомогою неї встановлюються оптимальні критерії результативної роботи бізнес-процесів, які можна порівняти з аналогічними показниками підприємств-конкурентів;

2) інформаційна. Носить інформаційний характер щодо проблем та переваг роботи бізнес-процесів промислових підприємств, інформує керівництво при дисбаланси розвитку;

3) балансує. Під час прийняття рішень урівноважує інтереси керівництва та найманих працівників, забезпечує балансове співвідношення між витратами ресурсів і прибутком та продуктивністю праці і фондоозброєністю.

Висновки. Таким чином, поняття «техносоціальна продуктивність» бізнес-процесів промислових підприємств характерна для нової економіки. Вона збагачує економічну теорію, дає змогу розуміти економічні процеси з позицій інноваційно-інформаційного суспільства, трансформує уявлення про співставність показників. Відповідно до вище викладеного можна зробити такі висновки:

1) поняття «техносоціальна продуктивність» бізнес-процесів промислових підприємств є уніфікованим коефіцієнтом порівняння. Вона приводить показники роботи промислових підприємств до єдиного виміру. Введення техносоціальної продуктивності та уніфікованих коефіцієнтів (розраховується шляхом множення техносоціальної продуктивності на фінансові коефіцієнти) приводить всі бізнес-процеси та підприємства до єдиного порівняльного об'єкту з однаковою чисельністю працюючих, продуктивністю праці та фондоозброєністю. За цими показниками можна провести реальну порівняльну оцінку;

2) техносоціальна продуктивність бізнес-процесів виконує функції регулювання, інформатизації та балансування, має ряд ознак, які відрізняють це поняття від інших;

3) поняття «техносоціальна продуктивність» збагачує економічну теорію новим розумінням економічних процесів, робить її більш адаптованою до світової економіки.

1. Гонтарева І.В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств: монографія / І.В. Гонтарева. – Х.: Інжект, 2011. – 480 с.
2. Гриньова В.М. Організаційні проблеми інноваційної діяльності на підприємствах: монографія / В.М. Гриньова, В.В. Власенко. – Х.: Інжект, 2005. – 200 с.
3. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств : монографія / С. М. Ілляшенко, О. А. Біловодська. – Суми : Університетська книга, 2010. – 281 с.
4. Коюда В. О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності: монографія / В. О. Коюда, Л. А. Лисенко. – Х.: Інжект, 2010. – 224 с.
5. Механізм управління потенціалом інноваційного розвитку промислових підприємств : монографія / [Шипуліна Ю. С. та ін.] ; за заг. ред. Ю. С. Шипуліної. – Суми : Папірус, 2012. – 457 с.
6. Рудь Н. Т. Інноваційна інфраструктура регіону: теорія, методологія, практика: монографія / Н. Т. Рудь. – Луцьк, РВВ ЛНТУ, 2011. – 492 с.
7. Управління інноваційною діяльністю: монографія / [під заг ред. О. М. Ястремської, І. В. Верещагіної]. – Х.: Інжект, 2010. – 404 с.
8. Шамина Л.К. Методологія и методика управления инновационными процессами на предприятии : монографія / Л.К. Шамина . – СПб: Институт бизнеса и права, 2011. – 190 с.